

Spiekerskorner

VAKONDERDEEL

Lezen

KLAS

Basisonderwijs

In het Stedelijk Onderwijs van Gent loopt een project 'Werken met boeken in de klas'. Ingrid Antheunis stelt een aantal lessuggesties voor die zij als 'mobiele boekenjuf' in verschillende klassen van het basisonderwijs heeft uitprobeerde.

Het huis met zeven kamers - Joke van Leeuwen
(8 - 10 jaar)

In het kader van een project over de woning, koos ik voor dit boek. Elke namiddag werd eerst het verhaal van een andere kamer voorgelezen. Elke kamer heeft in het boek een heel andere sfeer omdat er zeer uiteenlopende personages in de kamers wonen. Het was vooral de sfeer die voor mij belangrijk was. We zijn toen gaan zoeken naar wat nu eigenlijk de sfeer van een kamer bepaalt en kwamen tot verschillende punten:

- decoratie (schilderijen, gordijnen, kussens, tapijten,...);
- meubels;
- functie van de kamer;
- muurbekleding.

Omdat de klas toch ook een kamer is waarin de kinderen heel wat tijd doorbrengen en waarin ze zich lekker moeten voelen, besloten we de klas wat 'aan te passen'. We kozen voor het maken van een plafondbekleding en een muurdecoratie (een eigen behangpapier). Het idee om oude meubels een nieuwe 'look' te geven (het omvormen van bestaande meubels tot speelse, nieuwe vormen) ging niet door bij gebrek aan beschikbaar materiaal en ook door tijdsgebrek.

Het stofontwerp voor de plafondbekleding verliep als volgt. Om te voorkomen dat de kinderen in de banaliteit zouden vervallen, bekeken we eerst enkele kunstboeken. De werken van Matisse spraken de kinderen erg aan door het kleurgebruik, maar ook door de gestileerde vormgeving. Vooral de 'papiers découpés' van Matisse waren een succes. Ze kozen dan ook om de vormen die bij Matisse veel voorkomen (zeeplanten, appels,...) te gebruiken voor hun stofontwerp. Iedereen maakte ontwerpen, die werden uitgeknipt en de bladen met de uitgeknipte vormen deden dienst als sjabloon. Voor het schilderen op de stof gebruikten we gewone schoolplakkaatverf en verfrolletjes. Als stof kozen we voor lange witte katoenen stroken. Die werden aan het plafond opgehangen (van de ene muur naar de andere); zo werd de klas optisch lager en dus gezelliger.

Voor de muurdecoratie werd er met hetzelfde systeem gewerkt. Iedereen maakte een ontwerp na het uitvoerig bekijken en bespreken van bestaand behangpapier (het steeds herhalen van een basispatroon). Twee ontwerpen werden na stemming gekozen om uitgevoerd te worden. De figuren (een dolfijn die uit de zee omhoog springt met een zonnetje erbij, en een zuiver grafisch ontwerp) werden uitgeknipt en als sjabloon gebruikt. De muur waar alles op moest komen, verfden we eerst egaal wit. Met acrylverf en verfrolletjes

werd alles op de muur gezet. Het was een zeer secuur werkje, maar het leverde onmiddellijk resultaat op en dus bleven de kinderen gemotiveerd.

De heksenhand - Peter Utton
(6 - 8 jaar)

Het boek sluit aan bij het thema 'bang'. Het werd opgedeeld in verschillende scènes en de kinderen van het eerste leerjaar maakten per twee bij elke scène een grote tekening met vetkrijt. Met deze enorme tekeningen gingen we naar het tweede leerjaar. Daar vertelden we kort het verloop van het verhaal en wat er op de tekeningen te zien was, en toen was het hun beurt. Per twee kregen de kinderen een prent en elk groepje maakte een tekst bij de illustratie. De teksten werden verbeterd en met alcoholstencils gedupliceerd. De teksten kwamen in een boekje terecht en toen gingen de kinderen van het tweede voorlezen in het eerste. Een groot succes!

Tetkees zoekt een baby - Hans de Beer
(6 - 7 jaar)

In dit boek komen heel wat dieren voor, het is dan ook een uitstekend boek voor het opzetten van een dierenproject. Ook de variëteit aan dieren is groot, er komen zowel buitenlandse als binnenlandse dieren in het verhaal voor.

Per groep kozen de kinderen een dier uit dat hen aansprak. Ze zochten informatie bijeen, maakten tekeningen, knipten foto's uit, schreven zelf teksten, zochten gedichten,... Er werd hen gewezen op de mogelijkheid van 'creatief' schrijven: een zin of een woord zodanig schrijven dat je er de betekenis kunt uit afleiden, b.v. de tekening van een olifant, uit zijn slurf spuiten de woorden van de zin. Alle informatie werd tot een boekje gebundeld en elke groep stelde zijn boekje voor aan de anderen, er werd ook uit voorgelezen.

De kinderen maakten tekeningen en schilderwerkjes van dieren met een jong in hun buik. Van klei en waardeloos materiaal maakten we in de klas een dierentuin, de kinderen zorgden zelf voor de gepaste geluiden, of toonden aan de anderen hoe de dieren lopen en bewegen.

Er werden verschillende (soorten) gedichten voorgelezen over alle dieren uit het boek. Daarna hebben we zelf gedichten geschreven over onze favoriete dieren. (Cfr. Praxis 5 over werken met poëzie, Den Bosch: Malmberg.)

De nies - David Lloyd
(6 - 7 jaar)

Heel geschikt om met de kinderen van het eerste leerjaar zelf een verhaal te maken. Het boek begint met de vermelding van enkele basiselementen, die doorheen het verhaal niet veranderen. Op elke bladzijde krijg je een vraag en zo kan je je eigen verhaal samenstellen. Op de volgende bladzijde krijg je dan de oplossing van de auteur.

zo VEEL als nu
heb ik nog nooit
gelezen

LEESPROJECT 1991

Het blad met de basiselementen werd gekopieerd, elk groepje kreeg een kopie (een meisje, een man, een hond, een hoed, een krant, een bank,...). Elke groep kreeg een andere vraag (wie zit waar? wie springt waar over?...). Als antwoord maakten ze een tekening die samengesteld was uit een combinatie van die basiselementen. Bij de tekening schreven ze een eenvoudig zinnetje.

De tekeningen werden aan het bord gehangen, en elke groep vertelde zijn verhaaltje en las zijn zin voor. Alle korte verhaaltjes werden dan samengevoegd tot één groot verhaal. Dat is een moeilijke opdracht voor sommige kinderen, er is dus veel begeleiding nodig van de leerkracht, maar met de juiste vraagstelling lukt dat toch vrij goed.

De uiteindelijke tekst schreef ik op een groot blad en hingen we samen met de prenten aan de muur. Het geheel kan ook gebundeld worden tot een reuzeboek.

Hennie de heks - Korky Paul
(6 - 7 jaar)

Het verhaal gaat over een heks die met kleuren tovert en zet onmiddellijk aan om zelf met kleuren te gaan experimenteren. Er zijn verschillende werkvormen mogelijk:

- voorlezen van het verhaal;
- taalspelletjes rond kleuren: Waar denk je aan wanneer ik ROOD zeg? Wat ken je dat BLAUW is? Zo GROEN als... Noem een vrolijke kleur. Hoe zou je je voelen als je in een BRUINE kamer zou zitten?... De kinderen antwoorden heel spontaan, zonder veel gepieker.
- schilderen met kleuren op verschillende manieren:
  - * non-figuratief schilderen met een beperking van kleuren (volgens de gewenste sfeer) en met 'ongewoon' materiaal uit de 'rommeldoos' (vodjes, sponsjes, propjes papier, kurken, ...) Deze manier van schilderen zorgt meestal voor grote opschudding, de kinderen zijn verbaasd, soms staan ze perplex en voelen ze zich zeer onwennig!
  - * schilderen met een beperking aan kleuren: de kinderen krijgen slechts twee kleuren en moeten door mengen nuances kunnen leggen b.v. schilderen in het land van de rode prinses (met rode en witte verf), schilder de kamer van koning blauwbaard, schilder een stukje oerwoud gezien door een vergrootglas,...
- kleurgedichten maken (cfr. Praxis 5 over werken met poëzie, Den Bosch: Malmberg.) Eenvoudig om mee te beginnen zijn de 'kleurelfjes'. (Elfjes zijn gedichten van elf woorden met op de eerste regel 1 woord, op de tweede regel 2 woorden, op de derde regel 3 woorden, op de vierde regel 4 woorden en op vijfde regel 1 woord.) Een kleurelfje begint met een kleur, zegt b.v. op de tweede regel welk voorwerp zo'n kleur heeft, op de derde regel waar dat voorwerp zich bevindt, enz.

Ingrid Antheunis,
Pedagogisch Centrum,
Coupure rechts 102, 9000 Gent (tel. 091/25.76.41.)